

A Fővárosi Ítéltábla a Szecska Ügyvédi Iroda..... által képviselt felperesnek a Holczer, Jákó, Boross Ügyvéd Iroda (.....) által képviselt..... I. r., valamint a Holczer, Jákó, Boross Ügyvéd Iroda (.....) által képviselt II. r. alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. november 10-én kelt 3.G.40.722/2014/96. számú ítélete ellen az I., II. r. alperes által benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a perköltségre vonatkozó rendelkezését részben megváltoztatja és a felperes által az alpereseknek fizetendő elsőfokú perköltség összegét személyenként 25.000.000 (huszonötmillió) forint + áfa összegre felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek személyenként 500.000 (ötszázezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 1.600.000 (egymillió-hatszázézer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket, ezt meghaladóan a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint 2010. február 26-án ötoldalu megállapodás született, melyet a felperes, az I. r. alperes, azZrt., illetve a Zrt., mint fél, továbbá a II.rendű alperes, mint ellenjegyző írt alá.

A megállapodásban felek - rögzítve a..... nehéz pénzügyi helyzetét - kinyilvánították azon céljukat, hogy a.....megmentsék. A szerződés 1.3. pontja rögzítette, a Magyar Kormány hajlandó részt venni a társaság pénzügyi helyzetének megoldásában, de csak a jogszabályi rendelkezéseknek, különösen az Európai Unió nehéz pénzügyi helyzetben lévő cégek megmentésére és szerkezet átalakítására irányadó szabályainak való megfelelés mellett. Egyik legfontosabb elemként a 3.2. pont rögzítette az EB által elfogadott megmentési és szerkezetátalakítási terv meglétét.

Ezt követően több intézkedés történt, egyebek mellett tőkeemelés, illetve az állam 94,65 %-os tulajdont szerzett a A szerkezetátalakítási és megmentési terv nem készült el, a bepanaszolta aaz Európai Bizottságnál, majd 2010. október 5. napján egy másik versenytárs is panaszt nyújtott be az Európai Bizottsághoz. Aszámára különböző állami támogatások történtek, mellyel kapcsolatban 2010. december 21-én a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményezett, majd 2012. január 9-én határozatot hozott, melyben értékelte a meghozott intézkedéseket. A Bizottság többek közt megállapította, a támogatások összeegyeztethetetlenek

voltak a belső piaccal, a légitársaság 2007. és 2010. között kétszer cserélt tulajdonost, privatizálták, majd visszaállamosították, szerkezetátalakítás alatt volt koherens terv nélkül. A megmentésre és szerkezetátalakításra vonatkozó iránymutatások különböző ideig nem teljesültek, illetve olyan szerkezetátalakítási terv nem került benyújtásra, mely az iránymutatásoknak megfelelt.

A ellen az egyik szállító kérelme alapján felszámolás indult, melyet 2012. február 14-én Fővárosi Törvényszék rendelt el. A felperes a felszámolási eljárásban 36.824.051.981 forint hitelezői igényt jelentett be. A felszámoló arról tájékoztatta a felperest, hogy összesen 168.724.812.650 forint összegű követelést jelentettek meg a szemben, melynek realizálható vagyona 2.455.413.318 forint. A becsült felszámolási költségek összege 12.397.000.000 forint. A felszámolás jelenleg is folyamatban van, a zárómérleg már elkészült.

A felperes 36.824.051.982 forint és ezen összeg kamatai megfizetésére kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni. Elsődlegesen arra hivatkozott, a megmentési és szerkezetátalakítási tervet alperesek nem készítették el, így az ötoldalú szerződésben írt kötelezettségüket elmulasztották. Másodlagosan azért kérte kártérítésre kötelezni alpereseket, mert felróhatóan tiltott állami támogatást nyújtottak a részére.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a 2016. november 10-én kelt 3.G.40.722/2014/96. számú ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek fejenként 15.000.000 forint + áfa perköltséget. Az eljárás során az elsőfokú bíróság igazságügyi könyvszakértői véleményt szerzett be, 14 tárgyalást tartott, a peres felek számos előkészítő iratot terjesztettek elő, az I. r. alperes elévülésre is hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság annyiban utalt az elkészült szakvéleményre: egyetértett azon szakértői állásponttal, miszerint szerkezetátalakítási terv készíthető volt. Az elsőfokú bíróság megállapította, az I. r. alperes szerződésben vállalt kötelezettségét teljes egészében, annak ellenére nem teljesítette, hogy az nem volt lehetetlen és nem is lehetetlenült. A Ptk. 318.§, 339.§, 355.§-ai felhívása után rögzítette, a felperes vagyonában értékcsökkenés nem következett be, a perbeli megállapodás megkötésekor a már nem volt fizetőképese, vagyona nem érte el a kötelezettségei mértékét, beavatkozás nélkül felszámolásának elrendelése csak idő kérdése volt. A II. r. alperes nem vállalt szerződéses kötelezettséget a szerkezetátalakítási terv elkészítésére, így az ő esetében szerződésszegés, jogellenesség nem áll fenn. Az I. r. alperes magatartása és a felperes elmaradt haszna között sincs ok-okozati összefüggés, az I. r. alperes csak azt vállalta, eljár annak érdekében, hogy a szerkezet átalakításra és a megmentésére vonatkozó terv elkészüljön, a terv sikerességét azonban nem vállalta. A terv jóváhagyása az Európai Bizottságon múlt, de még akkor sem biztos, hogy az végrehajtható lett volna, azaz az I. r. alperes mulasztása és a felperes reménybeli elmaradt haszna között olyan távoli az ok-okozati kapcsolat, hogy ez kártérítésre nem ad alapot.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, a Bizottság határozatában jogellenesnek talált több, 2007. és 2010. között részére nyújtott állami támogatást, melyeket aakkor is vissza kellett volna fizetnie, ha nincs a perbeli megállapodás. A Ptk. 6.§-a feltételei sem állnak fenn, alperesek nem keltették annak látszatát, hogy a helyzete jobb a valóságosnál, felperes a helyzet ismeretében döntött a finanszírozás mellett.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78.§-a alapján kötelezte a felperest perköltség megfizetésére, az alperesek részére fizetendő ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés c) pontja alapján állapította meg, a magas pertárgy érték miatt jelentkező, igen magas, több százmilliós ügyvédi költségre tekintettel a (6) bekezdés alapján mérséklést alkalmazva.

Az ítélet ellen a perköltség, illetve annak indokolása vonatkozásában az I. r. alperes fellebbezett. A perköltség felemelését kérte, illetve hivatkozott arra, az ítélet nem kellően indokolt. Utalt az elévülési kifogást is tartalmazó korábbi beadványára, illetve tárgyalási nyilatkozatára, mellyel az elsőfokú bíróság nem foglalkozott. A szakvéleményből megállapítható körülmények is csupán egy megállapítás erejéig szerepelnek az ítéletben, a Bizottság határozatát az elsőfokú bíróság nem kellően vette figyelembe.

Álláspontja szerint az ötoldalú megállapodás hatálybalépésének feltétele lett volna az Európai Unió iránymutatásoknak megfelelő eljárás lefolytatása, illetve az Európai Bizottság jóváhagyása. A szerkezetátalakítási terv benyújtásának jogi előfeltétele a megmentési célú támogatás elfogadása volt. Utalt ebben a körben a 2004/C., 244/02. számú iránymutatás egyes pontjaira. Az elsőfokú bíróság látszólag egyetértett az eljárást illetően az I. r. alperessel, az indoklás azonban nem ezt tükrözi. Nem azt állította, hogy a szerkezetátalakítási terv elkészítése és benyújtása lehetetlenült, hiszen nyilvánvalóan az I. r. alperes azt készíthetett volna és azt be is nyújthatta volna. Álláspontja szerint a vonatkozó uniós aktusok és az ötoldalú megállapodás alapján a Bizottság engedélyének megadásáig erre nem volt köteles és nem is vállalt erre kötelezettséget a szerződésben. Mindezek alapján okszerűtlen volt azon elsőfokú bíróság által tett megállapítás, hogy a szerkezetátalakítási terv elkészíthető volt és csak azért utasította el a keresetet, mert a felperes nem tudta azt tényként igazolni, hogy a szerkezetátalakítási tervet a Bizottság elfogadta volna, illetve ez alapján a kára megtérült volna. Az I. r. alperes a szerkezetátalakítási tervet nem véglegesítette, 2011. évre már egyértelműen megállapítható volt, hogy a szerződéses tőkeemelés, mint a megmentési terv első lépése, nem elegendő a gazdasági helyzete stabilizálására. A Bizottság magát a megmentési célú támogatást tiltotta, állami támogatásnak minősítette. A szerkezetátalakítási terv elkészítése, benyújtása jogilag lehetetlen célra irányult volna, azaz a szerkezetátalakítási terv elbírálása, jóváhagyása lehetetlenült el, így jogszabálysértő azon megállapítás, hogy a szerkezetátalakítási terv elkészítésére és benyújtására vállalt kötelezettségét az I. r. alperes megszegte. Annak jogi előfeltételei nem valósultak meg. Az Európai Bizottság engedélyt megtagadó határozata alapján Ptk. 312.§-a szerint lehetetlenné vált a terv elkészítése és benyújtása. A másodlagos kereseti kérelem elutasításának indokolása is részben okszerűtlen, az elévülési kifogást el kellett volna bírálni, a 2007-2010. évi hitelnyújtásból eredő kárt kívánt a felperes alperessel szemben 2016-ban érvényesíteni. A Bizottság már meghatározta, hogy a 2007. és 2011. közti támogatások tiltott állami támogatásnak minősülnek, így tiltott maga az ötoldalú megállapodás is. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor helyesen mutatott rá, hogy az állami támogatások adó- és járulékhalasztások, vételár tartozások voltak, melyek a kölcsönök nyújtásakor a cég ismert terhei voltak a felperes előtt. A felperes, mint hitelező, mint részvényes, tudta, hogy a ezekkel a fizetési kötelezettségekkel terhelt, kára ebből nem származott. Felperes alperesi magatartással összefüggésben keletkező kárát sem bizonyította. Egyébként a szakértői vélemények ezt is rögzítették.

A II. r. alperes az ítélet elleni fellebbezésében annak megváltoztatását és a felperest terhelő elsőfokú perköltség felemelését, valamint a felperes kötelezését kérte a másodfokú perköltség megfizetésére. Az ítélet ismertetése után előadta, a perköltség megállapítására vonatkozó rendelkezés jogszabálysértő, a Pp. 24.§, 25.§, 26.§, valamint 78.§-a és eseti döntések felhívása után kifejtette, számítása szerint a 36.824.051.982 forint pertárgyérték alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) bekezdése és (2) bekezdés a), c) pontjai alapján a megállapítható ügyvédi munkadíj összege 370.440.000 forint + áfa, összesen 470.458.000 forint lehetett volna. Az elsőfokú bíróság által megállapított 15.000.000 forint + áfa perköltség ennek a 4%-a, ezt a mérséklést az elsőfokú bíróság a magas pertárgyértéken kívül semmivel nem indokolta. Utalt arra, főszabály a pertárgyérték figyelembevétele az ügyvédi munkadíj megállapításánál, az elsőfokú bíróság arra nem hivatkozott és nem is hivatkozhatott, hogy az elvégzett ügyvédi tevékenység a ügy bonyolultságával, a magyar

és uniós joganyag alkalmazásával összemérve nem megfelelő színvonalon volt ellátva. A II. r. alperes a eljárás során jogi álláspontját részletesen kifejtette, az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség nem áll arányban az elvégzett munkával. Eseti döntéseket hívott fel, melyek figyelembevételét kérte.

A fellebbezési ellenkérelemre mindkét alperes észrevételeket tett, fenntartva az általuk előadottakat. Rögzítették, bár alpereseket ugyanaz az ügyvédi iroda képviseli, azonban különböző ügyvédek, tevékenységük nem mosható össze, jelentős mennyiségű iratot kellett alperesek jogi képviselőinek áttanulmányozniuk. Vitatható, hogy alperesek ellenkérelmei, iratai azonosak vagy hasonló tartalmúak lennének, a kereset megalapozottságát vitatják, de a beadványok egymástól eltérnek, nem épülnek egymásra. Eseti döntések felhívása mellett utaltak a perköltséggel kapcsolatos bírói gyakorlatra, s arra, a megállapított perköltség jogszabálysértően alacsony, ez a mérséklés nem indokolt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében utalt arra, alperesek a kereset benyújtását követően kifejtették érdemi védekezésüket, ezt később már csak megismételték, mindkét ügyvéd ugyanazon irodához tartozik, alperesekkel szembeni kereseti kérelem gyakorlatilag azonos volt, alperesi jogi képviselők egymás védekezéseit felhasználták. A felperes a keresetet nem módosította. A két évig tartó eljárásban 14 tárgyalás nem aránytalanul nagy munkateher, a megítélt összesen 30.000.000 forint + áfa összegű perköltség felemelésére nincs ok, az indoklás is helytálló volt. Az ötoldalú megállapodás is rögzíti a szerkezetátalakítási terv elkészítési kötelezettséget és a szakvélemény is hivatkozik arra a tényre, hogy a szerkezetátalakítási terv elkészíthető volt, így a terv elkészítése elmulasztásával az I. r. alperes szerződést szegett. Az elévülési kifogással nem kellett érdemben foglalkozni, csak akkor, ha egyéb indokok, tények alapján a bíróság helyt adhatott volna a felperesi keresetnek. Mivel a kereset elutasításra került, az elévülési kifogásnak a jogvita eldöntése szempontjából semmilyen jelentősége nem volt. Kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek másodfokú perköltségben marasztalását.

A fellebbezések az alábbiakra tekintettel részben megalapozottak:

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§ (3) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét csak a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül, a felperes a kereset elutasítására vonatkozó ítéleti rendelkezés ellen nem fellebbezett, ennek folytán a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette.

Az ítélet indokolása, illetve a perköltségre vonatkozó rendelkezések kapcsán a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakra mutat rá:

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 318.§, 339.§ és 355.§-ai felhívása mellett a kártérítésre irányuló kereseti kérelmet jogalap hiánya miatt utasította el, mert bár indokolásában megállapította, hogy szerkezetátalakítási, megmentési terv készíthető lett volna, így az I. r. alperes az ötoldalú megállapodásban foglaltakat nem tartotta be, szerződésszegés megállapítható volt e vonatkozásban. Utóbbi állásponttal a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet, figyelemmel az Európai Bizottság eljárásában rögzítettekre, ugyanakkor a jogalap hiánya és a kereseti kérelem elutasítása folytán az elévüléssel külön az elsőfokú bíróságnak már nem kellett foglalkoznia.

Az ötoldalú megállapodás 3.1. pontja értelmében a magyar kormány hajlandó részt venni a társaság nehéz pénzügyi helyzetének megoldásában, mindezt azonban csak a jogszabályi rendelkezéseknek, különösen az Európai Uniónak a nehéz pénzügyi helyzetben lévő cégek megmentésére és

szerkezetátalakítására irányadó szabályainak való teljes megfelelés mellett. A 3.3. pont szerint az „..... eljár annak érdekében, hogy egy megmentésére és szerkezetátalakítására vonatkozó terv elkészítésre kerüljön, amilyen gyorsan csak lehetséges, összhangban a közösség 2004/C244/02 iránymutatásával.” Ezen pont későbbi szakasza tartalmazza, „a Felek mindent megtesznek egy olyan megmentési és szerkezetátalakítási terv EB általi elfogadása érdekében, mely felhatalmazást ad a teljes adósságállományának visszafizetésére.”

Az Európai Bizottság 2012. január 9-ei határozatából pedig kiemelendő, a jelentés 111. pontja a javára 2007 óta végrehajtott 8 intézkedés kapcsán megállapította, azok nem összeegyeztethetőek a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatásokkal, összeegyeztethetetlenek a belső piaccal. A 126. pont megállapítja, hogy a javára végrehajtott 8 intézkedés a EUMSZ 107. cikk 1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősül, a határozat 128. pontja szerint a támogatást vissza kell fizettetni a Utóbbi határozat összhangban volt a tanács 659/1999. EK rendeletnek az EK szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 14. cikkével. A nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 2004/C244/02 közösségi iránymutatás külön szól a 2.2. pontban a megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatások meghatározásáról. A 17. pont szerint a szerkezetátalakítás egy koherens és távlati tervre épül, mely helyreállítja a vállalkozás hosszú távú életképességét. A 3.1. pont szerinti megmentési célú támogatásra vonatkozó rendelkezések 25. pontja szerint a bizottság általi jóváhagyáshoz a 15. pontban meghatározott megmentési célú támogatásnak az itt írt a), b), c), d), e) feltételeknek kell eleget tennie.

Az ötoldalú megállapodásból, illetve az Európai Bizottság előtti panasz eljárás adataiból és az Európai Bizottság határozatából megállapíthatóan - bár az I., II. r. alperes intézkedéseket tett a megmentése érdekében - de a támogatások tiltott állami támogatásnak minősültek, másrészt az eljárás nem felelt meg a vonatkozó Európai Unió iránymutatásoknak. Így - bár a szerkezetátalakítási terv benyújtása effektíve még lehetséges lett volna - azonban az elérni kívánt cél megvalósításához már nyilvánvalóan alkalmatlan lett volna, a Ptk. 312.§ (1) bekezdése szerinti jogi lehetetlenülés következett be.

Az igazságügyi könyvszakértői véleményből kiemelendő, a tagállam által alkalmazott megmentési támogatásra épül a szerkezetátalakítási terv és az ehhez kapcsolható szerkezetátalakítási támogatás. A megmentési támogatás rövid idejű (hat hónap, kivételes esetben hosszabbítható meg), átmeneti stabilizáció a célja, főszabály szerint a megmentési támogatást annak végrehajtása előtt be kell jelenteni a bizottságnak és a végrehajtást fel kell függeszteni a bizottság határozata meghozataláig.

A Fővárosi Ítéltábla utal továbbá a könyvszakértői vélemény azon részére: a megállapodásban a felek nem vállaltak arra nézve kötelezettséget, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási terv az Európai Unió Bizottsága által jóváhagyásra is kerül, ilyet nem is vállalhattak volna. A megállapodás 10.5.5., 3.1. és 3.2. pontja alapján a megállapodás nem lépett hatályba, az Európai Unió Bizottsága a II. rendű alperes által tett intézkedéseket tiltott állami támogatásnak minősítette, ezért nem volt már arra lehetőség, hogy megmentési és szerkezetátalakítási tervet készítsenek. A tervkészítés folyamatban volt, a koncepciókat, illetve a stratégiai terv koncepciókat, melyeket készített, megküldték a tulajdonosoknak, tehát a szerződésben foglalt kötelezettségüknek olyan formán, hogy előkészítették a terveket, eleget tettek. Nem lehet szakértői bizonyossággal kijelenteni, hogy egy elfogadott megmentési és szerkezetátalakítási terv garantáltan megvalósult volna.

Összességében ebben a körben a Fővárosi Ítéltábla mellőzte az alperesi szerződésszegésre vonatkozó megállapításokat, részben módosítva az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását, egyebekben az elsőfokú határozatot nem érintve.

Az elsőfokú perköltséggel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakat emeli ki:

A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) bekezdése szerint, ha a fél és az ügyvéd között nincs az ügy ellátására vonatkozó díjmegállapodás, vagy ha a fél ezt kéri, a bíróság a képviselőt ellátásával felmerült munkadíj összegét a (2)-(6) bekezdésben foglaltak figyelembevételével állapítja meg.

Az elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (6) bekezdését, a munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. Az egyébként a rendelet alapján megállapítható mintegy 370.740.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíj valóban aránytalanul eltúlzott a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységhez képest, a mérséklés indokolt. Azonban az ügy Európai Unió vonatkozásai körében szükségszerűen végzendő ügyvédi tevékenység, a 14 tárgyalási nap és az előkészítő iratok elkészítésével kapcsolatos munkaidő szükséglet figyelembevételével a Fővárosi Ítéltábla úgy értékelte, hogy további személyenkénti 10.000.000-10.000.000 forinttal indokolt az elsőfokú perköltség megemlése, ennek folytán alperesek részére személyenként 25.000.000-25.000.000 forint + áfa elsőfokú perköltséget állapított meg. A perbelihez hasonló pertárgyértékű ügyekben - a tényleges ügyvédi tevékenység értékelésével - a jelentős, akár a ténylegesen kiszámítható összeg 10%-ánál is kevesebb mérséklés is indokolt, az alacsony pertárgyérték esetén pedig a felemelés - akár a többszörözés is.)

A Pp. 78.§ (1) bekezdése és 239.§-a alapján a felemelt perköltség összegére figyelemmel kötelezte a felperest a le nem rótt fellebbezési illeték, illetve a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alkalmazásával a fellebbezési perköltség megfizetésére, azzal, hogy ezt meghaladóan a le nem rótt fellebbezési illetéket az alperesek illetékmentessége folytán az állam viseli.

Budapest, 2017. május 17. napján

. Gál Judit s. k.

a tanács elnöke

Dr. Molnár József s. k.

előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.

bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana
tisztviselő